Halfjaarrapportage College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten, juli 2013-december 2013

Inleiding

Artikel 4, lid 2 van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten bepaalt dat het Cft eens per halfjaar door tussenkomst van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) schriftelijk verslag uitbrengt over zijn werkzaamheden aan de Rijksministerraad (RMR), de besturen van de landen, de beide Kamers der Staten-Generaal en de beide Staten. In augustus 2013 heeft het Cft zijn vorige voortgangsrapportage aangeboden over de periode januari 2013 tot en met juni 2013. De voorliggende rapportage gaat in op de periode van juli 2013 tot en met december 2013.

Evenals de vorige keer zal na het algemene deel afzonderlijk bij de landen Curaçao en Sint Maarten worden stil gestaan voor wat betreft de huidige stand van zaken omtrent de uitvoering van de begroting, de verantwoording 2012 en alle overige gerelateerde onderwerpen. Ook zal wederom aandacht besteed worden aan een aantal inhoudelijke thema's die de afgelopen maanden aan de orde zijn geweest.

Algemeen

Het afgelopen halfjaar heeft Curaçao verder invulling gegeven aan de monitoring van de maatregelen uit het in 2013 ingezette saneringspad, onder andere door het intensiveren van de contacten tussen het ministerie van Financiën, de Sociale Verzekeringsbank (SVB) en de belastingdienst. Op basis van beschikbare realisatiecijfers wordt verwacht dat de verwachte besparingen voor 2013 worden gerealiseerd en dat er geen extra beroep op de Landsbegroting gedaan hoeft te worden voor de Basisverzekering en de oudedagsvoorziening (AOV). Uit de derde uitvoeringsrapportage (UR) over 2013 blijkt dat ook de rest van de begroting binnen de beschikbare budgetten blijft. Het ontstane vertrouwen in de realisatie van de besparingen voor 2013 en daarmee in een sluitende begroting voor dit jaar, heeft ertoe geleid dat Curaçao in september een lening voor kapitaaluitgaven kon aangaan. Deze middelen worden gebruikt voor investeringen in het wegennet en de sociale en educatieve infrastructuur.

Onder de projectnaam Hospitaal Nobo Otrobanda is op 20 september een Memorandum of Understanding getekend door het kabinet, USONA (als uitvoerder) en het SEHOS (als exploiteur), waarbij is vastgelegd dat Ballast Nedam de bouw van het nieuwe ziekenhuis gaat uitvoeren. In de tweede begrotingswijziging 2013 en de Nota van wijziging op de begroting 2014 heeft de regering een lening opgenomen. Het is de bedoeling dat ook private Curaçaose partijen bijdragen aan de financiering van het nieuwe ziekenhuis. Het Cft heeft, in overeenstemming met de daartoe strekkende bepaling in de aanwijzing, Curaçao om nadere informatie verzocht om te kunnen beoordelen of de plannen van Curaçao voldoen aan de normen van de Rijkswet en of de businesscase sluitend is.

In oktober is het College met de regering van Curaçao overeengekomen dat de compensatie van tekorten uit voorgaande jaren conform de Rijkswet en de nadere uitspraak van de RMR hierover, verwerkt zal worden in de begroting. Curaçao heeft dit inmiddels verwerkt in de meerjarenbegroting, waarmee is voldaan aan dit onderdeel van de aanwijzing. Het Cft zal erop toezien dat de begrote overschotten ter compensatie van de tekorten daadwerkelijk worden gerealiseerd opdat de gezonde financiële startpositie wordt hersteld.

Curaçao staat voor de uitdaging om de meerjarige besparingen uit het saneringspad, die flink oplopen, ook daadwerkelijk te realiseren. De stuurgroep Optimalisatietraject Functionering Overheidsapparaat (OFO) coördineert het proces om te komen tot initiatieven om de besparingen op personeel, materieel en subsidies te concretiseren. Het is vervolgens aan de politiek om de besluiten te nemen op basis waarvan de maatregelen daadwerkelijk in uitvoering genomen kunnen worden. Op het gebied van de personeelskosten heeft de regering in november een voorstel voor invulling van de besparingen voorgelegd aan de ambtenarenbonden. Daarover wordt momenteel overlegd.

Het afgelopen halfjaar is voor het eerst een jaarrekening van het Land Curaçao, in dit geval de jaarrekening over de laatste drie maanden van 2010, beoordeeld door de SOAB en de ARC. Beide organen hebben een afkeurende verklaring afgegeven. Dit betekent dat het financieel beheer niet op orde was. Het ministerie van Financiën steekt veel tijd in het ontplooien van initiatieven om het financieel beheer te verbeteren, waarvan het versterken van de decentrale financiële functie een belangrijke pijler is. Het Cft spreekt de hoop uit dat de initiatieven op korte termijn hun vruchten zullen afwerpen. Belangrijke voorwaarde is dat de financiële beheerfunctie bij de vakdepartementen, die thans veel onvolkomenheden kent, wordt versterkt.

Het Cft spreekt tot slot zijn zorgen uit over de financiële positie van de overheidsentiteiten. Waar ten tijde van de aanwijzing in 2012 nog drie entiteiten in de financiële problemen verkeerden, zijn dat er inmiddels zes. De plannen van aanpak ter verbetering van de financiële positie van deze entiteiten komen moeizaam van de grond, wat significante risico's voor de overheidsfinanciën kan betekenen.

Ten aanzien van Sint Maarten heeft het afgelopen halfjaar in het teken gestaan van het vinden van een oplossing voor de begroting 2013, hetgeen veel tijd en energie heeft gekost. De nieuw aangetreden minister van Financiën trof een begroting aan met daarin een aanzienlijk pakket aan inkomstenverhogende maatregelen, welke allemaal niet in uitvoering waren genomen. Ondanks dat zowel het Cft als de minister het er over eens waren dat de focus vanaf de zomer zou moeten liggen op de ontwerpbegroting 2014, hebben de pogingen om de begroting 2013 neerwaarts bij te stellen veel tijd gekost. Dit heeft medio september uiteindelijk geleid tot een verzoek van het Cft aan de RMR tot het geven van een aanwijzing tot vaststelling van de begroting 2013. Gedurende het daarbij horende hoor en wederhoor traject tussen de RMR en de regering werd de begroting 2013 alsnog door de Gouverneur vastgesteld en voor advies aangeboden aan het Cft, waarmee een aanwijzing kon worden afgewend. Het Cft heeft in zijn advies benadrukt dat de begroting 2013 niet voldoet aan de normen van de Rijkswet en er derhalve niet geleend kan worden, doch dat de begroting in uitvoering genomen kon worden om verdere vertraging in het begrotingsproces te voorkomen.

Het niet kunnen lenen voor kapitaalinvesteringen heeft in combinatie met het inlopen van betalingsachterstanden bij de Sociale en Ziektekosten Verzekeringen (SZV) en het Algemeen Pensioenfonds Sint Maarten (APS) alsmede het niet volledig gebruik kunnen maken van de sanering van betalingsachterstanden door Nederland gezorgd voor een verslechtering van de liquiditeitspositie van Sint Maarten. Deze is in termen van liquide middelen sinds ultimo 2011 terug gelopen van ANG 84 miljoen naar ANG 24 miljoen per het einde van het derde kwartaal 2013. Het Cft heeft dit risico reeds eerder gesignaleerd en de RMR dienovereenkomstig bericht. Onlangs heeft het Cft de minister van BZK wederom bericht over de problematische liquiditeitspositie en het daarmee gepaard gaande risico van het opbouwen van nieuwe betalingsachterstanden. Het is voor Sint Maarten van belang dat de begroting 2014 in evenwicht is en voldoet aan de normen van de Rijkswet, zodat er geleend kan worden voor kapitaalinvesteringen.

Het vertraagde begrotingsproces en de problematische liquiditeitspositie zijn een direct gevolg van een gebrekkig financieel beheer, en daarmee een indicator dat hierin op korte termijn verbetering moet worden gerealiseerd wil het land niet verder in financiële problemen komen. Er zijn in de tweede helft van 2013 stappen voorwaarts gezet; zo zijn de jaarrekening 2010/2011 alsmede die van 2012 beschikbaar gekomen en streeft de minister ernaar om de jaarrekening 2013 conform de wettelijke termijnen op te stellen en door de Staten te laten behandelen. Dat neemt echter niet weg dat Sint Maarten nog een lange weg te gaan heeft. Het feit bijvoorbeeld dat de jaarrekening 2010/2011 van zowel de SOAB als de ARS een afkeurende verklaring heeft gekregen, is een logisch gevolg van het feit dat het financieel beheer verre van op orde is. Hieruit blijkt eens te meer dat Sint Maarten het verbeteren van het financieel beheer hoger op de agenda moet plaatsen. De begroting 2014 is conform afspraak met het Cft gemaximeerd op circa ANG 420 miljoen. Dit niveau ligt in de buurt van de inkomstenrealisaties over de afgelopen drie jaren. Het feit dat ondanks een positieve economische groei de inkomsten van de overheid gelijk blijven baart het Cft zorgen. Een aanzienlijke versterking van de

belastingdienst, met grotere inspanning ten aanzien van compliance, is noodzakelijk wil Sint Maarten de komende jaren het voorzieningenniveau op peil houden.
Zoals uit bovenstaande beschrijving blijkt, is het gebrekkige financieel beheer op zowel Curaçao als Sint Maarten een thema dat het Cft zorgen baart. De wettelijke termijnen ten aanzien van het gehele controleproces van de jaarrekeningen worden niet nageleefd. De verantwoording van een begroting achteraf is minstens zo belangrijk als het proces van de opstelling voorafgaande aan het begrotingsjaar. Hier zou dus net zo veel aandacht aan besteed moeten worden. De Staten als controlerend orgaan moet, bijgestaan met de adviezen van de adviesorganen, in staat worden gesteld om achteraf te toetsen of de beschikbaar gestelde middelen op de begroting correct zijn uitgegeven. Als de jaarrekening niet tijdig beschikbaar is, loopt dit traject spaak. En als de gegevens uit de jaarrekening niet te controleren blijken, kan de Staten daarmee zijn taak om de uitgaven te toetsen niet uitoefenen. Het Cft wijst daarom nogmaals op het belang van een tijdige en deugdelijke jaarrekening en zal hier de komende periode dan ook wederom aandacht aan besteden.

Zoals het Cft eerder heeft bericht zijn de overheidsentiteiten van Sint Maarten over het algemeen financieel gezond te noemen. Het verbaast het Cft dan ook dat deze entiteiten, met uitzondering van enkele concessieontvangsten, geen bijdrage leveren aan de overheidskas, terwijl de totale omzet van de vier grootste entiteiten de overheidsbegroting overstijgt. Dit in combinatie met een tot dusver gebrekkige samenwerking tussen de Corporate Governance Council (CGC) en de overheid, maakt dat het Cft zich zorgen maakt over de uitvoering van de wetgeving ten aanzien van corporate governance en de implicaties hiervan voor de overheidsbegroting en het beleid ten aanzien van overheidsentiteiten.

1. Curaçao

1.1 Stand van Zaken

1.1.1 Begroting en uitvoering 2013

De maatregelen uit het saneringspad (zoals opgenomen in de begroting 2013) met bijbehorende besparingen zijn geclusterd opgenomen in onderstaande tabel.

In ANG mln.	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**
Zorg	148	166	187	188
AOV	133	153	176	171
Belastingen	29	43	45	45
Personeel	15	26	38	48
Materieel	20	30	40	50
Subsidies	10	15	20	30
Overig	-10	-10	22	64
Totaal	345	423	528	596

Dit aanzienlijke pakket aan maatregelen is noodzakelijk gebleken om de begroting meerjarig in evenwicht te brengen. Gedurende 2013 zijn deze maatregelen reeds grotendeels in uitvoering genomen, doch is, gegeven de omvangrijke meerjarige effecten, continue monitoring van de opbrengsten een vereiste. Daarnaast dienen de nog niet in uitvoering genomen maatregelen in 2014 te worden geïmplementeerd. Het afgelopen halfjaar heeft de begrotingsuitvoering voor het Cft dan ook in het teken gestaan van het monitoren van de effecten van de genomen maatregelen. Er is veelvuldig contact met het ministerie van Financiën over de voortgang van de maatregelen, welke effecten er zichtbaar zijn en wat de prognoses zijn. Het ministerie van Financiën heeft het afgelopen halfjaar de regie op de monitoring van de maatregelen versterkt. Hiertoe zijn de contacten met de SVB en de belastingdienst geïntensiveerd. Realisatiecijfers worden maandelijks opgeleverd en geanalyseerd, waarbij ook van de expertise van de overheidsaccountant SOAB gebruik wordt gemaakt.
Daarnaast wordt wekelijks in de Raad van Ministers een overzicht door het ministerie van Financiën aangeleverd waarin de voortgang van alle maatregelen is opgenomen. Dit is ook een vast agendapunt

tijdens het tweewekelijkse ambtelijk overleg van het ministerie van Financiën met het secretariaat van het Cft.

Uitvoeringsrapportages en financiële maandrapportages
In augustus heeft het Cft de tweede UR ontvangen en in november de derde UR. Daarnaast ontvangt het Cft, zoals reeds vermeld in de vorige halfjaarrapportage, maandelijks de Financiële Maandrapportage (FMR). De tweede UR gaf naar mening van het Cft een vertrouwenwekkend beeld over de uitvoering van het eerste halfjaar. Op hoofdlijnen liep de eerste helft van het uitvoeringsjaar in de pas met de begroting 2013; waar in de prognose werd uitgegaan van een overschot op de gewone dienst van ruim ANG 47 miljoen over de eerste zes maanden, bleek uit de tweede UR een overschot van ruim ANG 90 miljoen. Daar kwam bij dat het Cft op dat moment al veelvuldig contact had met Curaçao over de uitgaven en inkomsten van de SVB, zodat ook dit meegenomen kon worden in de beoordeling van de voortgang van de begrotingsuitvoering. Het Cft heeft op dat moment geconcludeerd dat, gelet op de uitvoering van de begroting en de voortgang van de grote hervormingen in de zorg en de oudedagsvoorziening zoals die zichtbaar werd in de cijfers van de SVB, een sluitende begroting 2013 een realistisch scenario was. Op basis hiervan heeft het Cft positief geadviseerd ten aanzien van het leningsverzoek ad ANG 60 miljoen van de regering van Curaçao, dat in juli is ingediend ten behoeve van diverse investeringen in het wegennet en de sociaaleconomische en educatieve infrastructuur.

Het positieve beeld uit het begin van het afgelopen halfjaar is bestendigd. Op basis van de realisatiecijfers van de begroting en de SVB over de eerste negen maanden van 2013 wordt verwacht dat het jaar 2013 wordt afgesloten met een sluitende gewone dienst. Dit betekent dat de maatregelen uit het saneringspad voor 2013 de gewenste besparingen zullen opleveren.
Ondanks de maatregelen op het terrein van de oudedagsvoorziening zal het AOV-fonds in 2013 met een tekort afsluiten van circa ANG 100 miljoen; dit kan dit jaar voor het laatst worden opgevangen door het vermogen in het schommelfonds AOV/AWW. Het ministerie van Financiën voert, naar aanleiding van dit tekort, een nadere analyse uit naar de meerjarig geraamde opbrengsten van de AOV maatregelen. In ieder geval zal het effect van de verhoging van de leeftijd van 60 naar 65 jaar vanaf 2014 zichtbaar worden waardoor de uitgaven aan de AOV lager zullen worden.

Aangezien de besparingen uit het saneringspad meerjarig flink toenemen, blijft monitoring bij de SVB (en ook de belastingdienst) een speerpunt voor het Cft. De komende periode zal het Cft samen met het ministerie van Financiën aandacht besteden aan de monitoring van de meerjarige opbrengsten van alle maatregelen. Ten aanzien van de meerjarige besparingen op personeel, materieel en subsidies wordt een veelheid aan initiatieven ontplooid via de stuurgroep OFO (Optimalisatietraject Functionering Overheidsapparaat), bestaande uit o.a. het terugdringen van het personeelsbestand, centrale inkoop en huisvesting en het samenvoegen van stichtingen. Deze initiatieven moeten uiteindelijk leiden tot invulling van de meerjarig ingeboekte besparingen. Het is van belang dat Curaçao de komende periode de stap zet van het ontplooien van initiatieven naar de daadwerkelijke uitvoering van de voorstellen. Het afgelopen halfjaar heeft de regering het overleg met de ambtenarenvakbonden opgestart over de maatregelen die door de regering zijn voorgesteld om de besparingen op personeelskosten te realiseren. Een deel van de opbrengsten is benodigd om de reparatiewetgeving in de basisverzekering door te voeren om gepensioneerden, die relatief zwaar getroffen worden, te ontzien.

Nota van wijziging op de eerste begrotingswijziging
Het bestuur van Curaçao heeft begin juli een leningsverzoek kenbaar gemaakt aan het Cft. Curaçao wilde hierbij gebruik maken van de open biedingprocedure, op basis waarvan de Nederlandse Staat conform artikel 16 lid 7 uit de Rijkswet een lopende inschrijving heeft op de leningen. Het leningsverzoek bestond uit een bedrag van ANG 60 miljoen, benodigd voor diverse investeringen in het wegennet en de sociaaleconomische en educatieve infrastructuur. Het Cft heeft deze voorgenomen lening beoordeeld en een positief advies gegeven. Wel is daarbij aangegeven dat de voorgenomen investeringen en de financiering ervan moeten voldoen aan de definities van de SNA, betrekking moeten hebben op 2013 en opgenomen moeten zijn in de begroting.

Op 29 juli heeft het Cft de Nota van wijziging op de eerste begrotingswijziging (BW) 2013 ontvangen, waarin deze diverse investeringen en bijbehorende lening zijn verwerkt. De investering voor het nieuwe ziekenhuis was van de kapitaaldienst afgevoerd. Daarnaast is in de Nota van wijziging de belastingraming aangepast, rekening houdend met de realisatiecijfers in de eerste vijf maanden van 2013. Het Cft heeft aangegeven dat de Nota van wijziging een uitgebreide en overzichtelijke weergave is van de wijzigingen die plaatsvinden op de begroting en de eerste BW. Wel heeft het Cft verzocht om de gewenste investeringen en financiering daarvan consistent te presenteren en uitgebreider in te gaan op de meest actuele stand van zaken van het nieuwe ziekenhuis. Daarnaast heeft het Cft geadviseerd om de uitgaven aan onderhoud te verwerken op de gewone dienst en dekking op te voeren ter compensatie van tekorten uit voorgaande jaren.

Begin oktober is de eerste BW (waarop het Cft reeds in april een advies heeft gegeven) inclusief Nota van wijziging behandeld door de Staten. Hierin is het commentaar van het Cft opgenomen en is aangegeven op welke wijze hiermee rekening is gehouden in de naar de Staten verzonden Nota van wijziging. De eerste BW is op 14 november vastgesteld door de Gouverneur en op 11 december door het Cft, conform artikel 12 van de Rijkswet, van een advies voorzien.
Het Cft is van mening dat de vastgestelde BW een realistische weergave is van de budgettaire wijzigingen die in de eerste periode van het uitvoeringsjaar hebben plaatsgevonden en daarmee voldoet aan de normen van de Rijkswet. Daarnaast is in voldoende mate tegemoet gekomen aan de eerdere advisering die het Cft heeft gegeven bij zowel de concept eerste BW als de concept Nota van wijziging daarop.

Tweede begrotingswijziging
Op 14 oktober heeft het Cft het concept van de tweede BW 2013 ontvangen. Belangrijkste onderdeel van de tweede BW is dat het nieuwe ziekenhuis (Hospital Nobo Otrobanda, HNO) weer (meerjarig) op de kapitaaldienst wordt opgevoerd. Uit de tweede BW blijkt dat financiering voor het ziekenhuis benodigd is in de jaren 2013-2016 en dat wordt uitgegaan van 70% publieke financiering (ruim ANG 292 miljoen) en 30% private financiering (bijna ANG 105 miljoen). Voor het deel dat publiek wordt gefinancierd is Curaçao voornemens gebruik te maken van de open biedingprocedure, waarbij de Nederlandse Staat een lopende inschrijving heeft.
Naast de mutaties op de kapitaaldienst als gevolg van de voorgenomen investeringen in HNO, worden in de tweede BW enkele mutaties doorgevoerd op de gewone dienst. Meest in het oog springende daarbij is dat extra geld benodigd is in 2013 voor de financiering van het gratis onderwijs. Dekking hiervoor wordt gevonden middels een aanvullende dividendafdracht van ruim ANG 6 miljoen van Refineria di Korsou (RdK).

Het Cft heeft conform artikel 11.1 van de Rijkswet twee weken na ontvangst gereageerd op de concept tweede BW. Ten aanzien van de voorgenomen investering en bijbehorende financiering van HNO heeft het Cft aangegeven dat op dit moment nog teveel onduidelijk is om hier een oordeel over te kunnen geven. Het Cft heeft gevraagd om meer informatie over het nieuwe ziekenhuis, zowel ten aanzien van de financiering als met betrekking tot de randvoorwaarden voor een sluitende businesscase. Dit laatste volgt uit de aanwijzing die de Rijksministerraad in 2012 aan Curaçao heeft gegeven; bij het aangaan van een lening ten behoeve van een nieuw ziekenhuis is niet alleen van belang dat er sprake is van een sluitende gewone dienst en voldoende ruimte onder de rentelastnorm, maar moet tevens sprake zijn van een sluitende exploitatie van het nieuwe ziekenhuis.

Het Cft heeft aangegeven dat het meer duidelijkheid wenst over:

- De rechtsvorm waarvoor wordt gekozen. De voorgestelde financiering, verspreid over de jaren 2013-2016, is 70% publiek (ANG 292,4 miljoen) en 30% privaat (ANG 104,7 miljoen). De Rijkswet stelt dat wanneer het land een lening aangaat, er automatisch sprake is van een open

biedingprocedure waarbij de Nederlandse Staat een lopende inschrijving heeft. Het is niet waarschijnlijk dat private partijen zullen willen lenen tegen het rentepercentage dat Nederland momenteel hanteert. Om ervoor te zorgen dat toch 30% van de financiering geleend kan worden bij private partijen, is het voornemen van Curaçao een naamloze vennootschap op te richten die eigenaar van HNO wordt. Deze N.V. kan wel bij private financiers de 30% lenen zonder dat de Nederlandse Staat zich automatisch inschrijft op de lening. De overheid wordt 100% aandeelhouder van deze NV, waarmee het de controle op het nieuwe ziekenhuis behoudt;

- Bijdrage van private partijen aan de financiering. Het Cft heeft aangegeven pas een oordeel te kunnen geven als er zekerheid is over de resterende financiering van 30% door private partijen. Curaçao geeft in reactie hierop aan dat er een wil is van de private partijen om voor 30% te participeren en dat er bij voldoende comfort toezeggingen kunnen worden gedaan. Tevens heeft Curaçao aangegeven dat een mogelijke terugvaloptie is dat 100% publiek wordt gefinancierd. Er is voldoende ruimte onder de rentelastnorm om eventueel het gehele ziekenhuis via de landsbegroting te financieren;
- Invulling van de randvoorwaarden uit de businesscase. Uit de businesscase van het HNO, die is opgesteld door USONA, blijkt dat er pas sprake kan zijn van een sluitende exploitatie indien 20% besparing wordt gerealiseerd op het debiteurenbeheer en op de inkoop van geneesmiddelen. Bovendien dient er 2% bespaard te worden op de personeelskosten. Het Cft heeft Curaçao gevraagd concreet aan te geven op welke wijze men deze efficiencymaatregelen denkt in te vullen en de benodigde besparingen te realiseren;
- Budgetfinanciering en bijbehorende prijsaanpassing. Om er zeker van te zijn dat de ontwikkeling van de kosten past binnen de aannames van de businesscase is het in de ogen van het Cft van belang dat de budgetfinanciering en de indexering ervan wettelijk wordt vastgelegd. Dit is tevens van belang omdat een deel van de inkomsten van HNO vanuit de landsbegroting komt en er anders dus een risico voor de landsbegroting ontstaat. In de businesscase is rekening gehouden met een prijsontwikkeling van 3% omdat er wereldwijd een tendens is dat de ziekenhuiskosten dalen en dat deze bij het huidige ziekenhuis (SEHOS) relatief nog hoog liggen en daar dus mogelijkheden liggen. Het Cft is van mening dat deze onderbouwing onvoldoende is en heeft om meer informatie verzocht over de wijze waarop men denkt de kostenstijgingen tot dit niveau te kunnen beperken;
- Sanering van het SEHOS. Het SEHOS heeft financieel moeilijke jaren achter de rug en de schuldpositie is dan ook niet rooskleurig. Naar de mening van het Cft dient rekening gehouden te worden met de afhandeling van de schulden van het SEHOS bij de beoordeling van de plannen rondom HNO. De sanering kan grote gevolgen hebben voor de begroting van Curaçao. Het Cft heeft dan ook om een nadere cijfermatige onderbouwing gevraagd inzake de financiële positie van het SEHOS en de wijze waarop deze wordt gesaneerd;
- De zorgautoriteit. Gelet op de vele veranderingen in het zorgstelsel die leiden tot een sterkere centralisatie, met name door de invoering van de basisverzekering en de voorgenomen bouw van HNO, is het van belang dat er een duidelijke regie is die op afstand staat van de overheid. Om deze reden heeft het Cft (nogmaals) het belang benadrukt van een onafhankelijke zorgautoriteit.

Tijdens het reguliere ambtelijk overleg de afgelopen periode zijn bovengenoemde onderwerpen aan de orde geweest en zijn de onduidelijkheden grotendeels weggenomen. Naast de vragen die het Cft heeft bij het nieuwe ziekenhuis is in de reactie op de concept tweede BW opgenomen dat er onduidelijkheid is over de voorgenomen extra dividendafdracht van RdK. De jaarrekeningen 2011 en 2012 van RdK zijn nog altijd niet beschikbaar zodat het niet mogelijk is te beoordelen of de financiële positie van RdK het toelaat dat extra dividend wordt afgedragen. Het Cft heeft Curaçao dan ook verzocht om aanvullende informatie over de financiële positie van deze overheidsvennootschap.

Om de voortgang van het traject rond het nieuwe ziekenhuis te garanderen, was het nodig dat in 2013 reeds enkele uitgaven werden gedaan, ter grootte van circa ANG 60 miljoen. Dit betrof onder meer een aanbetaling aan de aannemer. Doordat in de concept tweede BW ANG 10 miljoen was opgenomen, betekent dit dat de tweede BW aangepast moest worden. Om deze reden is begin januari een Nota van wijziging op de tweede BW naar de Staten verzonden, waarin deze uitgaven zijn verwerkt.

De tweede BW, inclusief de Nota van wijziging, zal naar verwachting in de tweede helft van januari 2014 worden behandeld in de Staten. Zodra de tweede BW is vastgesteld door de Gouverneur en deze aan het Cft is verzonden, zal het Cft conform artikel 12 van de Rijkswet een advies geven op de vastgestelde tweede BW.

1.1.2 Begroting 2014

Ontwerpbegroting 2014
Op 29 juli heeft het Cft de concept-ontwerpbegroting (OB) 2014 ontvangen. In deze OB zijn de eerste stappen zichtbaar van het project 'verantwoorde beleidsbegroting' dat Curaçao heeft ingezet om de informatiewaarde van de begroting te vergroten. Daarnaast hebben de meerjarige positieve effecten van de in 2013 genomen maatregelen zichtbaar bijgedragen aan een evenwichtige begroting.
Op de kapitaaldienst voert Curaçao een aantal investeringen op die vanaf 2014 moeten zorgen voor een stimulering van de economische groei. De rentelasten die hiermee gepaard gaan blijven ruimschoots onder de rentelastnorm zoals deze is gesteld in de Rijkswet.

Op basis van artikel 11.1 van de Rijkswet heeft het Cft op 5 augustus een reactie op het concept van de OB verzonden. Belangrijkste punten uit het advies van het Cft zijn dat additioneel gecompenseerd moet worden voor tekorten uit voorgaande jaren en dat er niet uitgegaan dient te worden van dividendopbrengsten. Dit laatste omdat er geen inzicht is in de financiële situatie van (grotere) overheidsvennootschappen en omdat er geen dividendbeleid is. Daarnaast heeft het Cft verzocht om uitgebreidere informatie en toelichtingen.

De OB 2014 is op de tweede dinsdag van september, conform de comptabiliteitsvoorschriften van Curaçao, aangeboden aan de Staten. In de OB 2014 is de reactie van het Cft op de conceptversie van de OB opgenomen en daarbij is aangegeven wat met de punten van het Cft is gedaan. Ten aanzien van de tekortcompensatie heeft de regering aangegeven pas additionele dekking op te nemen als uit het inhoudelijke rapport van de SOAB blijkt dat het standpunt van het Cft de juiste is. Inmiddels is dit standpunt achterhaald; zoals eerder aangegeven is in oktober tussen het Cft en Curaçao overeengekomen dat de benodigde resterende tekortcompensatie zal worden verwerkt in de begroting. Inzake de dividenden geeft de regering aan dat voor structureel ANG 10 miljoen rekening wordt gehouden met afdrachten van de RdK. Dit bedrag is gebaseerd op onderzoek door de SOAB. Voor het overige (ANG 5 miljoen in 2014 oplopend tot ANG 25 miljoen in 2016) geeft de regering aan dat hier voldoende behoedzaam is geraamd. Het dividendbeleid is nog in ontwikkeling. Voor de uitgebreidere informatie en toelichtingen waar het Cft om heeft gevraagd, geldt dat hieraan grotendeels is tegemoetgekomen.

Nota van wijziging op de OB 2014
Eind september werd bekend dat er vergaande plannen zijn voor de bouw van een nieuw ziekenhuis te Otrobanda (HNO). Omdat op dat moment de OB 2014 (waarin nog geen rekening was gehouden met het nieuwe ziekenhuis) al naar de Staten was verzonden, is door het bestuur van Curaçao een Nota van wijziging op de OB 2014 opgesteld waarin de budgettaire consequenties van deze voorgenomen investering zijn verwerkt. Op 25 oktober heeft het Cft deze Nota van wijziging ontvangen. De verwerking in de Nota van wijziging sluit logischerwijs aan bij de tweede BW 2013 waarin ook het nieuwe ziekenhuis is verwerkt, met dit verschil dat het begrotingsjaar 2013 geen onderdeel van de Nota van wijziging uitmaakt, maar dat in tegenstelling tot de tweede BW ook het jaar 2017 is opgenomen.

Op 6 november heeft het Cft conform artikel 11.1 van de Rijkswet gereageerd op de conceptversie van de Nota van wijziging. Deze reactie sluit aan bij de reactie die het Cft heeft gegeven bij de tweede BW 2013. Er was op dat moment voor het Cft nog teveel onduidelijk rondom zowel de financiering als de invulling van de randvoorwaarden benodigd voor een sluitende exploitatie van HNO om een oordeel te kunnen vellen over deze voorgenomen investering. In de brief van het Cft is gevraagd om antwoord te geven op de vragen zoals opgenomen in het advies bij de tweede BW. Zoals hiervoor reeds aangegeven

wordt met de voortgang van dit project in de tijd en het ambtelijk overleg hierover de onduidelijkheden grotendeels weggenomen.

De OB 2014, inclusief Nota van wijziging, is in de tweede week van december behandeld en op 12 december goedgekeurd door de Staten. Het Cft heeft de vastgestelde begroting op 9 januari ontvangen en heeft vervolgens conform artikel 12 van de Rijkswet op 21 januari een positief advies uitgebracht.

1.1.3 Verantwoording en tekortcompensatie voorgaande jaren

Het afgelopen halfjaar heeft het Cft kennis kunnen nemen van de rapportages van de interne overheidsaccountant (SOAB) alsmede de Algemene Rekenkamer van Curaçao (ARC) bij de jaarrekening 2010, welke met een vertraging van circa 24 maanden gereed zijn gekomen. Deze vertraging van de rapportages van de SOAB en ARC is jammer, want hierdoor zijn verbeteringen van de jaarrekening zelf niet meer mogelijk. Wel geven deze rapportages aan waar de gevoelige punten liggen en dus waar het financieel beheer te kort heeft geschoten. De jaarrekening is voorzien van een afkeurend oordeel met daaraan ten grondslag een omvangrijk aantal materiële en wezenlijke bevindingen. Deze bevindingen zijn grotendeels nog steeds van toepassing. Dit maakt duidelijk dat er weliswaar grote stappen zijn gezet in een meerjarig sluitende begroting maar dat de verbetering van het financieel beheer in algemene zin nog een lange weg te gaan heeft. Het Cft sluit ook niet uit dat er sprake kan zijn van risico's die als gevolg van een gebrekkig financieel beheer zich nog niet hebben geuit. Te denken valt hierbij aan de beheersing en het beleid ten aanzien van overheidsentiteiten, waarover later in deze rapportage meer. De jaarrekening 2011 is weliswaar tijdig opgesteld, dat wil zeggen per eind augustus 2012, maar de controle ervan is nog altijd niet afgerond door de SOAB en ARC.

Het afkeurend oordeel van de SOAB en ARC maakt dat de Raad van Advies in haar advies bij de ontwerplandsverordening tot vaststelling van de jaarrekening 2010 heeft gesteld dat deze gepaard moet gaan met een zogenaamde indemniteitslandsverordening waarmee de Staten de onrechtmatige uitgaven alsnog goedkeurt. Indien sprake is van onrechtmatige uitgaven, bijvoorbeeld als gevolg van fraude, dan kan men dit niet via een indemniteitslandsverordening alsnog goedkeuren, en is nader onderzoek noodzakelijk. Voor alle andere bezwaren op basis waarvan de ARC tot een afkeurend oordeel is gekomen geldt dat deze via verbeterplannen dienen te worden geadresseerd waarbij de Staten kennis moeten kunnen nemen van deze plannen alvorens tot vaststelling van de jaarrekening kan worden overgegaan. Hieruit valt op te maken dat de vaststelling van de eerste jaarrekening van het land Curaçao nog wel enige tijd op zich kan laten wachten, en er meer dan voorheen tijd en energie gestoken moet worden in de verbetering van het financieel beheer. Het Cft heeft deze boodschap meegenomen in zijn advies bij de jaarrekening 2010.

Ten aanzien van de tekortcompensatie en daarmee één van de bepalingen uit de aanwijzing, kan het Cft stellen dat de tekorten uit voorgaande jaren in de begroting 2014 volledig zijn gecompenseerd. Dat wil zeggen dat de tekorten 2010, 2011 en 2012 door middel van begrote overschotten in 2013, 2014 en 2015 worden gecompenseerd. De overschotten moeten uiteraard ook daadwerkelijk gerealiseerd worden hetgeen het Cft zal volgen via de uitvoeringsrapportages en jaarrekening.

1.1.4 Collectieve sector, rentelastnorm en leningen

Conform artikel 23 van de Rijkswet zijn dit jaar de samenstelling, rentelastnorm en rentelasten van de collectieve sector geactualiseerd. Het Cft heeft het conceptrapport in de rapportageperiode (6 september 2013) ontvangen. Het rapport is een advies op basis waarvan de minister van BZK en het bestuur van Curaçao de samenstelling van de collectieve sector dienen aan te wijzen. Pas nadat de aanwijzing heeft plaatsgevonden kan het rapport als officiële referentie gehanteerd worden. Bij het schrijven van deze rapportage was dit nog niet het geval.

Het CBS van Curaçao heeft sinds het begin van het financieel toezicht aangegeven niet over voldoende capaciteit te beschikken om de in de Rijkswet toebedeelde taak uit te voeren. Hier is in de rapportageperiode geen verandering in gekomen. Het actualiseren van de samenstelling, rentelastnorm

en rentelasten van de collectieve sector is daarom dit jaar door het ministerie van Financiën uitbesteed aan de SOAB.
De rentelastnorm is bepaald op ANG 109,5 miljoen (ANG 108,8 miljoen in 2011) en de rentelasten van de collectieve sector op ANG 49,6 miljoen (ANG 50,0 miljoen in 2011). In 2013 is er circa 45% van de ruimte onder de rentelastnorm gebruikt en zit het land Curaçao dus nog ruim onder de rentelastnorm. Dit is inclusief de rentelasten behorend bij de in september aangegane lening van ANG 60 miljoen.

1.1.5 Financieel beheer

Uit het eerste rapport van bevindingen 2011 bleek dat het financieel beheer van Curaçao op onderdelen nog een onvoldoende scoort. Bij de tweede inventarisatie 2012 was vrijwel geen verbetering geconstateerd ten opzichte van het eerste rapport. Momenteel wordt gewerkt aan het derde rapport. Het derde inventarisatierapport heeft betrekking op de jaarrekening 2011, de uitvoering in 2012 en de begrotingsvoorbereiding 2013. De inventarisatie zal weer op basis van het PEFA-framework plaats vinden. Dit internationale normenkader garandeert een objectieve en transparante toetsing van het financieel beheer. De resultaten uit de inventarisatie worden tegen het licht gehouden van de ambities zoals vastgelegd in het verbeterplan 2011-2015. Hierdoor kunnen waar nodig tijdig maatregelen getroffen worden om alsnog de beoogde scores voor 2015 te kunnen behalen. Naar verwachting zal het rapport in februari 2014 gereed zijn.

Curaçao is intensief bezig om het financieel beheer te verbeteren, wat ook nodig is gezien de rapporten van de SOAB en ARC bij de jaarrekening over 2010. Sinds eind vorig jaar verzendt Curaçao maandelijks de FMR aan de Staten en aan het Cft. In deze rapportage worden de baten en lasten weergegeven van de betreffende maand en ook cumulatief voor het hele jaar. Verder wordt ook uitvoerig aangegeven met welke acties de verschillende instanties bezig zijn ter bereiking van de vastgelegde ambities 2015. De uitgebreide rapportages zouden er ook toe moeten leiden dat de jaarrekening van het Land tijdig opgeleverd kan worden.

Als onderdeel van de verbetering van het financieel beheer is Curaçao gestart met een project om de decentrale financiële functie te versterken. Voor het effectief functioneren van de overheid is de bemensing met financiële controllers, financiële medewerkers en interne controllers van essentieel belang. Twee werkgroepen zijn recent in het leven geroepen en van start gegaan. De ene werkgroep met als doel om de rol, taken en verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de financial controllers te bekijken en de tweede werkgroep kijkt naar het administratieve gedeelte van de financiële functie. Daarnaast worden verschillende cursussen aangeboden aan het personeel om de kennis van de overheidsfinanciën te vergroten. Op het terrein van belastinginning worden de belastingbestanden opgeschoond. Er wordt ook zorg gedragen dat er een betere koppeling plaatsvindt tussen diverse systemen welke volledigheid zal waarborgen. Het Cft spreekt de hoop uit dat deze acties van Curaçao op korte termijn hun vruchten zullen afwerpen.

1.2 Overige inhoudelijke thema's

1.2.1 Overheidsvennootschappen

Er blijft op dit moment weinig zicht op het functioneren van de overheidsvennootschappen en dit vormt daarmee een potentieel risico voor de begroting. In de financiële management rapportages van Curaçao wordt dit risico ook erkend en benoemd. Er wordt gesproken van een 'zorgelijke ontwikkeling' met name door de afname van de intrinsieke waarde van een aantal overheidsvennootschappen.
Het Cft heeft inmiddels meerdere jaarrekeningen ontvangen. Op dit moment ontbreken nog twee jaarrekeningen over 2011. Helaas betreffen dit wel twee belangrijke jaarrekeningen, te weten die van Aqualectra en Refineria di Korsou. Over 2012 is minder dan de helft aan jaarrekeningen beschikbaar, terwijl deze volgens de code corporate governance maximaal vijf maanden na afloop van het betreffende jaar beschikbaar gesteld zouden moeten worden. Het ontbreken van de jaarrekeningen is ook problematisch als het gaat om het toetsen van dividendafdracht. Curaçao heeft dit jaar dividendopbrengsten van Refineria di Korsou en Curoil als ontvangsten opgenomen. Zonder het

beschikbaar stellen van de meest recente jaarrekeningen kan niet worden beoordeeld of dit vanuit financieel oogpunt verstandig is. Daar komt bij dat er tot op heden voor geen enkele overheidsvennootschap een formeel dividendbeleid of balansnormering is opgesteld. Het Cft zal de komende periode wederom aandacht besteden aan het verkrijgen van de jaarrekeningen om de kennis van de overheidsvennootschappen te vergroten.

Het zorgwekkende beeld van de overheidsentiteiten en de daarmee gepaard gaande financiële risico's voor het weerstandsvermogen van Curaçao, zoals het Cft dat voor het eerst in 2011 heeft geuit naar aanleiding van een analyse van de beschikbare jaarrekeningen 2010, lijkt zich meer en meer te manifesteren. Waren er ten tijde van de aanwijzing medio 2012 nog maar drie entiteiten die in financiële problemen verkeerden, inmiddels heeft het Cft vernomen dat meerdere entiteiten in financieel zwaar weer verkeren. De plannen van aanpak om deze entiteiten gezond te maken komen moeizaam van de grond wat significante risico's voor de overheidsfinanciën kan betekenen.

1.2.2 Corporate governance

Zowel de opstelling als de implementatie van de wet- en regelgeving inzake corporate governance zijn inmiddels gerealiseerd op Curaçao. De adviseur corporate governance, de Stichting Bureau Toezicht en Normering Overheidsentiteiten (SBTNO), voert de met corporate governance samenhangende wet- en regelgeving uit. Het Cft signaleert dat verschillende onderdelen van die uitvoering niet voldoende werken.

De bezetting van de SBTNO geeft reden tot zorg. SBTNO wordt op dit moment slechts door één persoon bemand. Deze situatie kan de taakuitvoering van de adviseur corporate governance belemmeren, gezien de diversiteit in onderwerpen waarover moet worden geadviseerd. Bij de uitvoering van de wet- en regelgeving valt op dat de adviezen van SBTNO over benoemingen meerdere malen niet worden opgevolgd. Het is mogelijk voor Curaçao om schriftelijk én gemotiveerd af te wijken van de adviezen. Uit de correspondentie van SBTNO blijkt dat Curaçao hier in 2013 tenminste driemaal gebruik van heeft gemaakt. SBTNO meldt ook dat is afgeweken van adviezen van SBTNO zonder dat hier een schriftelijke motivatie aan ten grondslag ligt.

Ten aanzien van het door het bestuur van Curaçao voorgenomen collectief ontslag van de leden van de raden van commissarissen en besturen van overheidsvennootschappen en stichtingen bij de regeringswisseling heeft Curaçao in augustus gereageerd op een eerder advies van SBTNO. Curaçao meldt dat zal worden afgeweken van het advies van SBTNO en dat zal worden over gegaan tot (massale) ontslagverlening. Het Cft heeft hierop gereageerd en heeft zijn eerder dit jaar uitgedragen standpunt herhaald dat een dergelijk collectief ontslag bij een regeringswisseling in strijd is met de beginselen van goed openbaar bestuur en deugdelijk financieel beheer.

De adviseur corporate governance heeft tevens de taak te adviseren over vaststelling van dividendbeleid. SBTNO heeft in de tweede helft van 2013 eenmaal een advies uitgebracht over de uitkering van dividend. Opvallend is dat volgens SBTNO geen van de overheidsentiteiten over eigen dividendbeleid beschikt. De Staten hebben bij deze verschillende onderdelen een belangrijke taak als toezichthouder. Het Cft zal als onderdeel van zijn adviserende rol erop toezien dat corporate governance onderwerpen een vast onderdeel worden van de gesprekken met dit bestuursorgaan.
Ten behoeve van een evaluatie van de corporate governance wet- en regelgeving, die tot nu toe niet heeft plaatsgevonden, is een commissie ingesteld.

Het Cft komt tot de conclusie dat de corporate governance wetgeving op Curaçao in opzet en bestaan adequaat functioneert. Het Cft uit zijn zorgen over de gevallen dat de overheid afwijkt van een advies van SBTNO met zwaarwegende bezwaren, terwijl er geen of onvoldoende onderbouwing wordt gegeven. Dit geldt in het bijzonder ten aanzien van het collectief ontslag van alle leden van de raden van commissarissen en besturen, omdat dit ontslag leidt tot een discontinuïteit in het bestuur en in onrechtmatige gevallen ook nog eens leidt tot aanzienlijke schadeclaims van gedupeerden. Het Cft heeft

kennis genomen van de reactie van de overheid welke stelt geen vertrouwen te hebben in de door de voorgaande regering aangestelde commissarissen, maar moet vaststellen dat dit vanuit de wetgeving gezien geen valide argument kan zijn. De corporate governance wetgeving is juist in het leven geroepen om dit te voorkomen en om het belang en de continuïteit van de vennootschap voorop te stellen. Tenslotte zal het Cft blijven toezien op een spoedige vaststelling van dividendbeleid voor de overheidsvennootschappen, aangezien Curaçao in de meerjarenramingen van de begroting wederom rekening houdt met aanzienlijke dividendopbrengsten.

1.2.3 Vermogenspositie en liquiditeit

Vermogenspositie

Het eigen vermogen (het saldo van bezittingen minus schulden) bestaat uit het saldo op de gewone dienst van het lopende dienstjaar, de algemene reserve en de bestemmingsreserves. De algemene reserve is een belangrijk onderdeel van de weerstandscapaciteit van Curaçao. Het eigen vermogen van het land Curaçao kent vele mutaties en om het verloop te kunnen volgen is het noodzakelijk dat de mutaties in de algemene reserve en bestemmingsreserves adequaat zijn toegelicht. Het Cft komt tot de conclusie dat deze toelichting in de jaarrekening ontbreekt.

De vermogenspositie van Curaçao staat sinds 10-10-'10 onder druk als gevolg van de gerealiseerde tekorten over de periode 2010 – 2012 van circa ANG 300 miljoen. Het totale vermogen is daardoor gehalveerd. Curaçao heeft deze tekorten meerjarig gecompenseerd in de begroting. Deze overschotten dienen echter wel te worden gerealiseerd alvorens er gesproken kan worden van een herstel van de gezonde financiële startpositie. Daarnaast signaleren zowel de SOAB als de ARC aanzienlijke risico's waarmee in de jaarrekening 2010 nog geen rekening is gehouden, zoals het achterstallig onderhoud aan scholen (ANG 95 miljoen) en verjaarde belastingvorderingen (ANG 90 miljoen). Tenslotte wordt in de jaarrekening rekening gehouden met de netto-vermogenswaarde van de overheidsentiteiten hetgeen in strijd is met de geldende wetgeving (ANG 75 miljoen) en neemt Curaçao reeds een vordering op de boedel van het voormalig land de Nederlandse Antillen op (ANG 35 miljoen), terwijl de vereffening nog moet plaatsvinden en is omgeven door onzekerheden. Het vermogen ultimo 2012 zoals dat blijkt uit de concept jaarrekening 2012 bedraagt ANG 293 miljoen, waarbij niet op te maken is in hoeverre rekening is gehouden met voornoemde risico's. Hiertoe dient het Cft eerst te beschikken over de rapportages van de SOAB en ARC bij de jaarrekeningen 2011 en 2012, die inmiddels een vertraging hebben opgelopen van respectievelijk 13 en 1 maand(en). Desalniettemin kan geconcludeerd worden dat het vermogen drastisch is afgenomen, zowel bij de overheid als bij de overheidsentiteiten, en dat daardoor de weerstandscapaciteit gering is, met aanmerkelijke risico's voor de overheid. Versterking van het (weerstands)vermogen door middel van meerjarige compensatie is dus een must. Ten aanzien van de overheid ligt herstel van het weerstandvermogen als gevolg van deze verplichte compensatie van gerealiseerde tekorten in het verschiet, hetgeen nog niet kan worden gesteld ten aanzien van de overheidsentiteiten.

Liquiditeitspositie en –prognose

Ten aanzien van de liquiditeitspositie van Curaçao ziet het Cft momenteel weinig risico's. Dit wordt allereerst veroorzaakt doordat de informatievoorziening ten aanzien van de liquide middelen in het afgelopen halfjaar verder is verbeterd waardoor het Cft een beter inzicht heeft gekregen in de liquiditeitspositie van Curaçao.

Belangrijker dan de informatievoorziening is de feitelijke ontwikkeling van de liquide middelen. Vanaf 2011 is de liquiditeitspositie in eerste instantie sterk verslechterd. Dit werd voornamelijk veroorzaakt doordat in 2011 en 2012 forse tekorten op de gewone dienst werden gerealiseerd en doordat in 2012 forse achterstallige betalingen zijn gedaan aan uitstaande crediteuren. In januari 2013 heeft het Cft de Rijksministerraad geïnformeerd over de liquiditeitspositie van Curaçao. De totale cashstand op 1 januari 2013 was ruim ANG 140 miljoen. In de brief aan de RMR heeft het Cft aangegeven dat het verwachtte dat Curaçao in 2013 niet in liquiditeitsproblemen zou komen, mits de voorgenomen maatregelen tijdig en volledig ingevoerd zouden worden. Curaçao heeft de voorgenomen maatregelen uit de begroting 2013 voortvarend geïmplementeerd. Dit heeft er toe geleid dat de liquiditeitspositie van het land

inderdaad gezond is gebleven en dat Curaçao ver bij de situatie vandaan is gebleven waarin het moeite zou hebben om aan de verplichtingen te voldoen. Uit de meest recente financiële maandrapportage blijkt dat de cashstand van Curaçao ruim ANG 300 miljoen bedraagt. Begin december heeft het Cft de minister van BZK geïnformeerd over de actuele stand van zaken met betrekking tot de liquiditeitspositie van Curaçao. De betalingsachterstanden en aangegane verplichtingen vormen geen risico voor de mate waarin Curaçao op termijn aan haar verplichtingen kan voldoen. Integendeel, sinds 2012 is zichtbaar dat de achterstand in betalingen aan crediteuren wordt weggewerkt.

2. Sint Maarten

2.1. Stand van zaken

2.1.1. Begroting en uitvoering 2013

Begrotingsvoorbereiding 2013

De zeer grote vertragingen om te komen tot een vastgestelde begroting 2013, welke het begrotingsproces in het eerste halfjaar hebben gekenmerkt, hebben zich in het tweede halfjaar doorgezet. Dit heeft begin september geresulteerd in een advies van het Cft aan de RMR tot het geven van een aanwijzing. Halverwege het jaar was het duidelijk dat de in de begroting 2013 opgenomen inkomstenverhogende maatregelen niet in uitvoering genomen zouden worden en dat hierdoor de begroting niet kon worden vastgesteld door de Gouverneur. Het nieuw aangetreden kabinet (kabinet Wescot-III) had aangekondigd deze begroting middels een Nota van wijziging te zullen aanpassen aan de ontstane realiteit en dat er uiterlijk eind augustus sprake zou zijn van een vastgestelde begroting. Deze datum werd niet gehaald door Sint Maarten en ook was het voor het Cft op dat moment niet duidelijk wanneer er wel een vastgestelde begroting zou zijn. Zoals vooraf al aan Sint Maarten was aangekondigd indien er eind augustus geen vastgestelde begroting zou zijn, heeft het Cft in de brief van 2 september 2013 (kenmerk Cft 201300384) aan de RMR geadviseerd tot het geven van een aanwijzing. Dit advies is gegeven vanuit de motivatie dat er niet alleen geen vastgestelde begroting was, maar dat het Cft ook negatief had geadviseerd (voorlopig advies van 5 augustus 2013) op het ontwerp van de Nota van wijziging.

De aanwijzing behoefde uiteindelijk niet gegeven te worden omdat er nog binnen de periode van hoor en wederhoor van een vastgestelde begroting tot stand is gekomen (met een begrotingtotaal van circa ANG 440 miljoen). In de brief van 25 september 2013 heeft het Cft zijn advies gegeven op de vastgestelde begroting. Het Cft heeft in deze brief aangegeven dat de begroting nog niet voldoet aan de normen van de Rijkswet omdat t.o.v. het voorlopig negatief advies van 5 augustus de vastgestelde begroting inclusief Nota van wijziging niet of nauwelijks is aangepast. Desalniettemin heeft het Cft aangegeven dat de begroting in uitvoering kan worden genomen aangezien er slechts drie maanden van het jaar resteren. Naar het oordeel van het Cft kon Sint Maarten, i.p.v. de begroting 2013 te vervolmaken, beter alle inspanningen richten op een tijdige vaststelling van een realistische begroting voor 2014. Het Cft heeft hierbij echter wel een voorbehoud gemaakt bij de kapitaaldienst en meerjarenbegroting. Dit komt erop neer dat opgenomen leningen in de begroting 2013 niet meer in 2013 aangegaan kunnen worden en dat de meerjarenramingen geen juist beeld geven en derhalve in de begroting 2014 aangepast dienen te worden. Voorts heeft het Cft in de brief geadviseerd het risico op een eindejaarstekort zoveel mogelijk te minimaliseren door de eerder in het jaar ingestelde verplichtingen- en vacaturestop voor de rest van het jaar te handhaven. Tot slot heeft het Cft in de brief aangegeven de begroting 2014 intensief te zullen toetsen op de vereisten uit de Rijkswet, waarbij een eerste toets de termijn van aanlevering zal zijn. Om een herhaling van zetten te voorkomen heeft het Cft gesteld dat als er op 15 december geen door de Staten goedgekeurde begroting 2014 is, het Cft de RMR zal adviseren tot het geven van een aanwijzing.

Uitvoering en eindejaarsbeeld

Omdat eind september 2013 de begroting 2013, inclusief Nota van wijziging, vastgesteld en in werking is getreden, is daarmee het sinds januari van kracht zijnde lastenplafond (1/12 regel) komen te vervallen.
In de uitvoeringsrapportage van het derde kwartaal 2013 worden zowel de eindejaarsbaten- als eindejaarslastenrealisaties geraamd op circa ANG 423 miljoen. Bij het schrijven van deze halfjaarrapportage is het Cft van oordeel dat er echter een gerede kans op een tekort is gezien de achterblijvende batenrealisaties zoals tot dan toe gerapporteerd door de Ontvanger van Sint Maarten. Op grond van deze cijfers raamt het Cft dat de baten 2013 uit zullen komen op circa ANG 410 miljoen, wat dus bij geraamde lasten van ANG 423 miljoen tot een tekort leidt. Het Cft heeft in zijn appreciatie van de derde uitvoeringsrapportage Sint Maarten nogmaals geadviseerd om het risico van een tekort zo veel mogelijk te beperken door de in de uitvoeringsrapportage genoemde maatregelen (verplichtingen- en vacaturestop en sanering van inkomensoverdrachten) slagvaardig ter hand te nemen.

2.1.2. Begrotingsvoorbereiding 2014

Op 20 november 2013 heeft het Cft het concept ontvangen van de ontwerpbegroting 2014. Conform artikel 11.1 van de Rijkswet heeft het Cft op 3 december 2013 hierop geadviseerd. Het Cft was van oordeel dat de ontwerpbegroting 2014 op dat moment nog niet voldeed aan de normen van de Rijkswet. Het Cft heeft in zijn brief van 3 december aangegeven dat minimaal aan de volgende twee voorwaarden dient te zijn voldaan wil het Cft kunnen instemmen met de ontwerpbegroting 2014:

- wetgeving op basis waarvan de wettelijke bijdragen aan SZV (sociale- en ziektekosten verzekeringen) worden verlaagd en de zorgkosten worden beheerst, tegelijkertijd met de begroting door de Staten wordt behandeld en vastgesteld. Indien dit niet het geval is, moeten de volledige bijdragen alsnog verwerkt worden in de begroting;
- onderbouwing moet beschikbaar zijn waaruit blijkt dat de voorgestelde tariefsverhogingen (bij het ministerie van Economische Zaken en het ministerie van Justitie) inderdaad leiden tot de aangegeven meeropbrengsten. Tevens dient de hiervoor benodigde wet- en regelgeving tegelijk met de begroting door de Staten te worden behandeld en vastgesteld.

Het Cft heeft op 13 december 2013 een reactie ontvangen van de minister van Financiën van Sint Maarten op het advies van 20 november 2013. In deze brief vraagt de minister om uitstel tot 16 januari 2014 voor het aanleveren van een door de Staten aangenomen begroting 2014 teneinde alsnog te kunnen voldoen aan de twee voorwaarden zoals door het Cft gesteld.

Het Cft heeft zich bereid verklaard Sint Maarten dit uitstel te verlenen. De reden hiervoor is dat de ontwerpbegroting op dat moment al van advies was voorzien door de Raad van Advies en de aanvullende wetgeving reeds is aangeboden aan de Raad. Dit betekent dat een spoedige behandeling door de Staten in het verschiet ligt.

Overwegende dat Sint Maarten bij het niet tijdig vaststellen van de begroting 2014 verder in de liquiditeitsproblemen dreigt te geraken en om een sterk vertraagd begrotingsproces zoals in voorgaande jaren te voorkomen, rekening houdend met het verzoek tot uitstel en opvolging van de aanbevelingen van het Cft, heeft het Cft de RMR geadviseerd tot het geven van een aanwijzing, zodra op 16 januari 2014 was gebleken dat Sint Maarten geen vastgestelde begroting 2014 bij het Cft zou hebben ingediend. Deze situatie heeft zich voorgedaan, echter is er wel een vastgestelde begroting 2014 op 22 januari bij het Cft ingediend, waardoor de procedure richting een aanwijzing niet meer van toepassing is.

2.1.3. Verantwoording

Het afgelopen halfjaar heeft het Cft kennis kunnen nemen van de rapportages van de interne overheidsaccountant (SOAB) alsmede de Algemene Rekenkamer van Sint Maarten (ARS) bij de jaarrekening over het verlengde boekjaar 2010/2011, welke met een vertraging van circa tien maanden gereed zijn gekomen. Dit betreft de eerste jaarrekening van het land Sint Maarten. De jaarrekening is

voorzien van een afkeurend oordeel van de SOAB en ARS met daaraan ten grondslag een omvangrijk aantal materiële en wezenlijke bevindingen. Veel van deze bevindingen zijn nog steeds van toepassing en zijn terug te leiden naar een gebrekkige administratie van vaste activa, debiteuren en crediteuren. Het Cft onderschrijft de aanbevelingen van zowel de SOAB als de ARS dat deze administraties moeten worden opgeschoond, hetgeen gezien de beperkte capaciteit een uitdaging zal zijn voor Sint Maarten.

Het tekort op de gewone dienst over het verlengde boekjaar 2010/2011 bedraagt ANG 7 miljoen op een begrotingstotaal over deze periode van ANG 485 miljoen. Het resultaat op de gewone dienst zoals die blijkt uit de concept jaarrekening 2012 bedraagt ANG 17 miljoen positief. De jaarrekening dient nog te worden gecontroleerd door de interne overheidsaccountant (SOAB) en de Algemene Rekenkamer van Sint Maarten (ARS). Uit deze jaarrekening is al wel op te maken dat het positieve resultaat voornamelijk voortkomt uit de vrijval van voorzieningen, samen ANG 40 miljoen. Het Cft zal het saldo nader analyseren, maar dient daarvoor de rapportages van de SOAB en ARS af te wachten en verwacht daarover in de volgende halfjaarrapportage meer informatie te kunnen geven.
Met het aantreden van de nieuwe minister van Financiën lijkt een inhaalslag ten aanzien van het opstellen en goedkeuren van de jaarrekeningen te worden gerealiseerd. Het Cft heeft dus inmiddels een concept jaarrekening 2012 ontvangen en de minister heeft toegezegd dat ten aanzien van de jaarrekening 2013 de wettelijke termijnen zullen worden nageleefd. De bruikbaarheid van de jaarrekening laat echter nog te wensen over, hetgeen ook is terug te zien in het oordeel van de SOAB en ARS.

De vermogenspositie van Sint Maarten is zo kwetsbaar – mede door de onjuist gehanteerde waarderingsgrondslag – dat een zorgwekkende situatie kan ontstaan ten aanzien van betalingsverplichtingen. Hiertegenover staan echter relatief gezonde sociale fondsen en kapitaalkrachtige overheidsentiteiten. De kans is groot dat de overheid op korte termijn niet meer aan haar betalingsverplichtingen kan voldoen waardoor het risico op nieuwe betalingsachterstanden is toegenomen. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar het onderdeel dat specifiek gaat over de vermogens- en liquiditeitspositie van Sint Maarten.

2.1.4. Collectieve sector, rentelastnorm en leningen

Conform artikel 23 van de Rijkswet zijn dit jaar de samenstelling, rentelastnorm en rentelasten van de collectieve sector geactualiseerd. Het Cft heeft het conceptrapport in de rapportageperiode (augustus 2013) ontvangen. Het rapport is een advies op basis waarvan de minister van BZK en het bestuur van Sint Maarten de samenstelling van de collectieve sector dienen aan te wijzen. Pas nadat de aanwijzing heeft plaatsgevonden kan het rapport als officiële referentie gehanteerd worden. Bij het schrijven van deze rapportage was dit nog niet het geval. Het CBS van Sint Maarten heeft aangegeven dit jaar niet over capaciteit te beschikken om de in de Rijkswet toebedeelde taak uit te voeren. Het actualiseren van de samenstelling, rentelastnorm en rentelasten van de collectieve sector is daarom dit jaar door het CBS Sint Maarten uitbesteed aan de SOAB.

De rentelastnorm is bepaald op ANG 30,7 miljoen (ANG 27,9 miljoen in 2011) en de rentelasten van de collectieve sector op ANG 11,8 miljoen (ANG 11,2 miljoen in 2011). In 2013 is er circa 38% van de ruimte onder de rentelastnorm gebruikt en zit het land Sint Maarten dus nog ruim onder de rentelastnorm. Alhoewel de overheid van Sint Maarten wel leningen in de begroting heeft opgenomen zijn er in 2013 geen leningen aangegaan. Dit heeft vooral te maken met het in 2013 niet beschikken over een begroting welke voldoet aan de normen van de Rijkswet.

2.1.5. Financieel beheer

Eind februari 2013 is het tweede rapport van bevindingen ten aanzien van het financieel beheer gepubliceerd. Uit deze tweede inventarisatie bleek dat Sint Maarten bij negen van de achtentwintig indicatoren een verbetering in de scores ten opzichte van de nulmeting (2010) heeft gerealiseerd en bij één indicator een verslechtering. In het tweede kwartaal van 2013 is het Cft in samenwerking met Sint Maarten gestart met de derde inventarisatie van het financieel beheer. Deze inventarisatie is uitgemond

in het derde rapport van bevindingen, dat op 5 oktober is gepubliceerd. Dit rapport heeft betrekking op de begrotingscyclus van 2012. Uit deze derde inventarisatie blijkt dat het financieel beheer op Sint Maarten vrijwel ongewijzigd is gebleven ten opzichte van de vorige inventarisatie. Van de achtentwintig indicatoren zijn ten opzichte van de vorige inventarisatie vijf indicatoren verbeterd en een indicator verslechterd en bij zeven indicatoren loopt Sint Maarten achter op het schema zoals opgenomen in het verbeterplan financieel beheer.
Duidelijk is dat het financieel beheer nog niet adequaat is, maar er worden wel stappen in de goede richting genomen. De nodige inspanningen dienen te worden verricht om alsnog het beoogde niveau voor 2015 te kunnen behalen.
Het Verbeterplan financieel beheer Sint Maarten 2011-2015 dat in augustus 2012 door Sint Maarten is opgesteld is nog in conceptvorm. In het verbeterplan zijn concrete doelen gesteld en acties vermeld die ondernomen dienen te worden om deze doelen te bereiken. Dit rapport is nog niet in een definitieve versie behandeld door de Raad van Ministers en/of gepresenteerd aan de Staten. Het Cft dringt aan op een spoedige afronding en vaststelling van het verbeterplan.

Financiële rapportage en administratie
De kwaliteit van de financiële rapportages is nog steeds van verre van voldoende. Alhoewel de derde uitvoeringsrapportage een verbetering laat zien, ontbreekt er nog steeds veel informatie. Daarnaast is de informatie vaak niet correct en zijn de cijfers regelmatig tegenstrijdig. Dit maakt het zeer lastig om de financiële ontwikkelingen die in de rapportages worden gepresenteerd te kunnen toetsen. Dit ligt enerzijds aan het systeem. Anderzijds is er nog steeds een tekort aan capaciteit bij het ministerie van Financiën. De afgelopen periode heeft in het teken gestaan van het tot stand brengen van een vastgestelde begroting 2013 en direct daarop aansluitend het opstellen van de ontwerpbegroting 2014. Een degelijke financiële administratie vormt echter de basis van een behoorlijk financieel beleid en Sint Maarten zal daarom de komende periode haar inspanningen ter verbetering van het financieel beheer moeten intensiveren.

2.2. Overige inhoudelijke thema's

2.2.1. Overheidsvennootschappen
Op dit moment beschikt het Cft niet over recente informatie om te kunnen toetsen hoe het ervoor staat met de overheidsvennootschappen. Recente jaarrekeningen zijn niet beschikbaar en dus is er geen inzicht in de huidige vermogensposities van de overheidsvennootschappen. De laatste gegevens die door het Cft zijn ontvangen, betreffen 2010. Uit deze cijfers lijkt het dat de overheidsvennootschappen er financieel goed voor staan. Daarmee zouden de overheidsvennootschappen een bijdrage kunnen leveren aan de landsbegroting door middel van een dividendafdracht. In de vorige rapportage is gemeld dat Sint Maarten niet over een dividendbeleid beschikt terwijl de in 2009 afgekondigde regelgeving (code corporate governance) een dividendbeleid ten aanzien van de overheidsvennootschappen wel vereist. Daar komt dus bij dat er op dit moment geen recente informatie beschikbaar is waardoor het niet te toetsen is of een dividenduitkering op dit moment verstandig is. Toch heeft Sint Maarten dit jaar een overeenkomst met GeBe gesloten waarbij de concessiefees voor drie jaar in een keer afgedragen zullen worden en wordt gesproken over het afromen van de reserves van het waterbedrijf. Omdat het Cft niet beschikt over de cijfers van GeBe kan het niet toetsen of dit daadwerkelijk realistisch is. Het Cft zal blijven aandringen op de naleving van de code opdat dividendbeleid wordt vastgesteld en de jaarrekeningen tijdig beschikbaar worden gesteld.

2.2.2. Corporate governance
Op Sint Maarten is voor de uitoefening van de wet- en regelgeving inzake corporate governance de Corporate Governance Council (CGC) aangesteld. De termijn van de CGC is in november 2013 verlopen, zonder dat er nieuwe personen voor de functie zijn benoemd. Om de continuïteit van het orgaan te waarborgen is de aanstelling van de huidige leden van de CGC voor drie maanden verlengd.
Het Cft spreekt regelmatig met het ministerie van Algemene Zaken en de CGC gezamenlijk, om de laatste knelpunten, die de uitvoering van de taak van de CGC niet ten goede komen, te kunnen

opheffen. Zo is de CGC nog in afwachting van een reactie op de ingediende begroting 2013 en moet de verdeelsleutel voor de kosten van de CGC nog worden vastgesteld. Aan het op te maken dividendbeleid wordt nog gewerkt; hiervoor is een derde partij ingeschakeld. Er is door het ministerie van Algemene Zaken gewerkt aan een nieuwe Landsverordening Corporate Governance, die volgens hun planning begin 2014 wordt afgerond. In de tweede helft van 2013 hebben de betrokkenen aangegeven dat de profielschets voor commissarissen is afgerond. Het Cft houdt over de verschillende knelpunten contact met de betrokken partijen. Ten behoeve van een evaluatie van de corporate governance wet- en regelgeving, die tot nu toe niet heeft plaatsgevonden, is het ministerie van Algemene Zaken voornemens in de nieuwe Landsverordening een bepaling op te nemen hoe deze evaluatie dient plaats te vinden.
Het Cft heeft tevens kennis kunnen nemen van de jaarverslagen van de CGC over de jaren 2011, 2012 en 2013. Ondanks de stappen die zijn gezet ten aanzien van de opzet van de CGC (wetgeving, budget, en kantoorruimte) moet hieruit geconcludeerd worden dat de CGC sinds de oprichting eind 2009 weinig tot geen medewerking heeft gekregen van de overheid in de uitvoering van haar (verplichte) adviestaak. De CGC stelt in haar jaarverslag zelfs dat zij structureel en opzettelijke tegenwerking hebben ervaren bij de uitoefening van hun taken. Dit is zorgelijk, mede gegeven het feit dat de gezamenlijke omzet van de vier grootste vennootschappen circa ANG 460 miljoen beloopt en daarmee de landsbegroting van Sint Maarten overstijgt. Het is derhalve van groot belang dat een adequate invulling wordt gegeven aan de corporate governance wetgeving die is afgekondigd in 2009 zoals vereist in artikel 28 van de Rijkswet. Zo is het van belang dat de nieuwe CGC tijdig wordt benoemd en de volledige medewerking krijgt van de overheid. Het Cft signaleert, dat anders het risico bestaat dat de corporate governance wetgeving zijn doel mist. Een risico dat zich al gedeeltelijk heeft gemanifesteerd is bijvoorbeeld dat vennootschappen niet beschikken over dividendbeleid en daarmee geen bijdrage leveren aan de overheidskas (met uitzondering van concessieontvangsten). Daarnaast bestaat het risico dat commissarissen worden benoemd die niet voldoen aan de minimale vereisten zoals die zijn vastgelegd in een profielschets, hetgeen uiteraard niet in het belang van de vennootschappen is. Tenslotte moet door middel van een juiste uitvoering van de corporate governance wetgeving voorkomen worden dat de overheidsvennootschappen worden gebruikt voor het uitvoeren van nieuw beleid van de overheid, omdat dit in veel gevallen niet in het belang van de vennootschap zal zijn en daarmee tevens het budgetrecht van de Staten wordt omzeild.

2.2.3. Vermogenspositie en liquiditeit

Vermogenspositie

Zoals reeds opgemerkt blijkt uit de jaarrekening over het verlengde boekjaar 2010/2011 een problematische vermogens- en liquiditeitspositie voor Sint Maarten. Het eigen vermogen zoals blijkt uit de jaarrekening is nog positief, doch daarin is rekening gehouden met waarderingsgrondslagen die niet in overeenstemming zijn met de geldende wet- en regelgeving. Concreet zijn de materiële vaste activa en deelnemingen op actuele waarde gewaardeerd hetgeen in strijd is met de comptabele wetgeving. Als men hiervoor corrigeert dan blijkt dat de overheid in enge zin een negatief eigen vermogen van circa ANG 340 miljoen heeft en een negatief netto werkkapitaal van ANG 180 miljoen. Hierbij dient te worden opgemerkt dat met name de debiteuren- en crediteurenadministratie ernstig vervuild zijn en dienen te worden opgeschoond alvorens een getrouw beeld van het vermogen en resultaat kan worden verkregen. Daarnaast is in deze opstelling nog geen rekening gehouden met het aandeel van Sint Maarten in de boedel van het voormalige land de Nederlandse Antillen. In tegenstelling tot Curaçao beschikt Sint Maarten echter over relatief gezonde sociale fondsen en kapitaalkrachtige overheidsentiteiten. Onderstaande tabel dient ter illustratie:

Vermogenspositie Sint Maarten nader geanalyseerd	Bedrag (ANG)		
	Algemene reserve	Overige reserves	Totaal eigen vermogen
Eigen vermogen per 9 oktober 2010	304,387,530	-	304,387,530

Correctie n.a.v. toepassing geldende wet- en regelgeving	-/- 422,881,850	-	-/- 422,881,850
Eigen vermogen per 9 oktober na correctie	-/- 118,494,320	-	-/- 118,494,320
Inbreng van land NA overgenomen activa en passiva	-/-213,989,616	-	-/-213,989,616
Eigen vermogen per 10 oktober 2010 na correctie	-/- 332,483,936	-	-/- 332,483,936
Saldo gewone dienst 2010/2011	-/- 6,826,648	-	-/- 6,826,648
Eigen vermogen per 31 december 2011 na correctie	-/- 339,310,584	-	-/- 339,310,584

Liquiditeitspositie en –prognose
De liquiditeitspositie van Sint Maarten is zorgwekkend te noemen. Hiervoor werd al opgemerkt dat er sprake is van een negatief netto werkkapitaal van circa ANG 180 miljoen. De liquide middelen lopen sinds eind 2011 hard terug, van ANG 86 miljoen naar ANG 24 miljoen per het einde van het derde kwartaal 2013. Deze terugloop kan enerzijds verklaard worden door de gerealiseerde tekorten en anderzijds door het voorfinancieren van kapitaalinvesteringen. Sint Maarten heeft, op een herfinanciering na, sinds 10 oktober 2010 geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om te lenen en noodzakelijke kapitaalinvesteringen voorgefinancierd uit de liquide middelen. De totale som die hiermee gemoeid is bedraagt circa ANG 40 miljoen. Er is Sint Maarten derhalve veel aan gelegen om een realistische en evenwichtige begroting 2014 op te stellen die door het Cft kan worden voorzien van een positief advies opdat bestaande relatief dure huurkoopconstructies (8,6%) kunnen worden geherfinancierd, alsmede invulling kan worden gegeven aan het omvangrijke investeringsprogramma van Sint Maarten. Sint Maarten wil daarnaast voor de voorgefinancierde kapitaalinvesteringen 2010-2013 ook leningen aangaan.

Voor wat betreft de omvang van de betalingsachterstanden in relatie tot de liquiditeitspositie bestaat er onzekerheid. Volgens opgave van de Sociale en Ziektekosten Verzekeringen (SZV) bedraagt de opgelopen betalingsachterstand t/m 31 december 2012 van de overheid van het land Sint Maarten aan de fondsen circa ANG 86 miljoen. Hiervan zou ANG 61 miljoen zijn kwijtgescholden door de SZV, hetgeen ook als zodanig in de jaarrekening van SZV is verwerkt, op voorwaarde dat de resterende schuld en de wettelijke premies 2013 conform een overeengekomen betalingsregeling door de overheid zouden worden betaald. Volgens de SZV heeft de overheid sinds april van dit jaar de maandelijkse wettelijke afdracht niet voldaan. Dit resulteert in een aanvullende betalingsachterstand van circa ANG 13 miljoen bij SZV. Daarnaast heeft de SZV als gevolg van het niet naleven van de betalingsregeling het saneringsvoorstel eenzijdig ingetrokken. Volgens indicaties van het Algemeen Pensioenfonds Sint Maarten (APS) heeft de overheid bij dit fonds een betalingsachterstand van circa ANG 45 miljoen. Daarnaast is het APS nog bezig met het opschonen van de bestanden, welke verkregen zijn bij de overgang naar de landstatus, waaruit een naheffing zal voortkomen van naar schatting ANG 30 miljoen. Het Cft heeft geen informatie over additionele betalingsachterstanden, maar sluit niet uit dat die er wel zijn. De overheid rapporteert in haar derde uitvoeringsrapportage over 2013 een betalingsachterstand aan SZV en APS gezamenlijk van ANG 38 miljoen, dit heeft echter alleen betrekking op 2013.

Uit de bij het schrijven van deze rapportage beschikbare informatie is op te maken dat er waarschijnlijk structureel grote druk staat op de liquiditeit en dat er een gerede kans bestaat op het verder oplopen van de betalingsachterstanden. Sint Maarten heeft aangegeven dat er een voorschot van drie jaren is verkregen op een concessie fee bij GeBe (water- en elektra bedrijf), welke ANG 15 miljoen aan de kas zal toevoegen. Dit biedt echter slechts eenmalig enige verlichting en lost structureel het probleem niet op. Sint Maarten zal in 2014 kunnen lenen wanneer er sprake is van een vastgestelde, realistische, meerjarig sluitende begroting 2014 welke voldoet aan de normen van de Rijkswet. Bij het schrijven van deze rapportage heeft het Cft deze begroting nog niet kunnen toetsen. Een dergelijke begroting zou Sint

Maarten in staat stellen te kunnen lenen waardoor vereiste kapitaalinvesteringen niet meer uit eigen middelen behoeven te worden gefinancierd en de druk op de liquiditeit vermindert. Nader zal beoordeeld moeten worden of voor voorgefinancierde kapitaalinvesteringen alsnog leningen aangetrokken kunnen worden. Meer in het algemeen zal Sint Maarten een plan voor de korte en lange termijn moeten opstellen en uitvoeren om de liquiditeitspositie te verbeteren. Het compenseren van in het verleden gerealiseerde tekorten, zoals voorzien in de Rijkswet, kan daaraan bijdragen.